

ГОЛАС РАДЗІМЫ

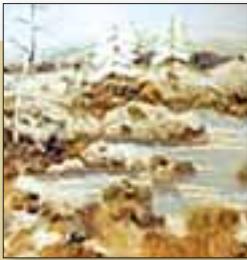
ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.2 (3028) ●

● ЧАЦВЕР, 18 СТУДЗЕНЯ, 2007

Справа кліча ў дарогу
Эстонцы пачалі ездзіць у Беларусь часцей **Стар. 2**

Малюнак ды казка
Папулярная тэндэнцыя, калі мастак дапаўняе выяву ўласным тэкстам **Стар. 3**

Карнавал па-сапраўднаму
Ад Калядаў і да Масленіцы — перыяд ігрышчаў і абрадавых карагодаў **Стар. 4**

Творца, якога ведаюць у свеце

Роберт Нацкі

Мастак Лявон Тарасевіч стаў лаўрэатам Вялікага фонду культуры

Беларус па нацыянальнасці Лявон (Лёнік) Тарасевіч удастоены прэстыжнай польскай узнагароды Вялікага фонду культуры за 2006 год.

Журы прыняло рашэнне ўзнагародзіць мастака за ўклад у развіццё польскага і сусветнага выяўленчага мастацтва, а таксама за ўдзел у буйных выставах у мастацкім музеі Кунстхале ў нямецкім Любеку і Нацыянальнай галерэі “Захэнта” ў Варшаве.

Узнагарода Вялікага фонду — самая прэстыжная прэмія ў галіне культуры ў Польшчы. Яе лаўрэатамі з’яўляюцца, у прыватнасці, пісьменнік-фантаст Станіслаў Лем, які памёр у мінулым годзе, рэжысёр Анджэй Вайда і кампазітар Войцех Кіляр.

Лявон Тарасевіч нарадзіўся ў беларускай сям’і ў 1957 годзе на Беластоцчыне. У 1984 годзе ён скончыў Варшаўскую акадэмію мастацтваў. Спачатку мастак працаваў з палатном, увесь час павялічваючы памеры карцін. Некаторы час таму “выйшаў на вуліцу”, стаўшы буйнейшым прадстаўніком сусветнага пленэрнага мастацтва.

Мастак прадстаўляў Польшчу на біенале ў Сан-Паўла ў 1987 годзе і біенале ў Венецыі ў 2001-м. Лявон Тарасевіч з’яўляецца таксама лаўрэатам шматлікіх польскіх і міжнародных прэмій. Яго работы знаходзяцца ў прэстыжных калекцыях у многіх краінах свету.

Мастак прымае актыўны ўдзел у жыцці беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы.

У Клецку, як у Амстэрдаме

Адзін з самых старажытных гарадоў Беларусі сёлета адсвяткуе сваё 880-годдзе. А менавіта пераможная бітва пад Клецкам у 1506-м годзе канчаткова спыніла навалу крымскіх татар, якія маглі зруйнаваць Еўропу

Вось так выглядаў некалі Клец (гравюра Тамаша Макоўскага, пачатак XVII стагоддзя)

Павел Гаспадыніч

Так, невялікі, але досыць утульны, прыгожы гарадок Мінскай вобласці прывабляе сваёй гісторыяй. Амаль на кожным кроку тут сустрачэшся з унікальнымі помнікамі даўніны. Многія з іх захаваліся да нашага часу амаль некранутымі. Кожнага турыста, упэўнены, зацікавяць стары, як сам свет, кур-

ганны могільнік, рэшткі вала, які колісь служыў для абарончых мэтаў горада. А таксама замкавая гара, гарадзішча XI стагоддзя...

Некалі Клец з’яўляўся цэнтрам Клецкага княства, у розныя часы ўваходзіў у склад Кіеўскай Русі, Вялікага княства Літоўскага, Рэчы Паспалітай, Расійскай імперыі. Асабліва цікавасць у наведвальнікаў горада абавязкова

выкліча вялікі крыж з валуном побач — помнік на месцы пераможнай бітвы пад Клецкам 1506 года з крымскімі татарамі. Менавіта тая бітва паміж ратнікамі Вялікага княства Літоўскага на чале з князем Міхалам Глінскім і татарамі, у выніку якой трыццацітысячнае войска захопнікаў было дарэшты разбіта, паспрыяла канчатковаму спыненню набегу татар на княства, а як

след і на Еўропу. У гонар слаўнай перамогі пад Клецкам ваявода віленскі Мікалай Радзівіл каля свайго палаца ў Вільні пабудаваў касцёл святога Юрыя. Дарэчы, адной з самых цікавых і унікальных археалагічных знаходак у Беларусі лічыцца пярсцёнак-сігнет XII стагоддзя з выявай грыфона, адшуканы пры раскопках у Клецку.

Працяг на стар. 3.

Старажытныя капліцы

Вольга Кабяк

Ганцавіцкі райвыканкам Брэскай вобласці накіраваў у Міністэрства культуры Беларусі прапанову аб унясенні капліц, што размешчаны на тэрыторыі каталіцкіх могілак у

вёсцы Ясянец, у Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў. Тры захаваныя капліцы — унікальны прыклад пахавальных забудов знакамітых шляхцічаў XVII-XIX стагоддзяў. Адна з іх, напрыклад, належыць роду Вяндорф, які, як вядо-

ма, знаходзіўся пры двары Радзівілаў. І цяпер у капліцы знаходзяцца дваццаць пахавальных ніш. Другая капліца належыць роду Елінскіх. Хто быў пахаваны ў трэцяй, пакуль не высветлена. Вядома толькі, што гэта дзіцячы магільны склеп.

Назад, дадому

Штогод на пастаяннае месца жыхарства ў іншыя дзяржавы выязджаюць ад васьмі да дзесяці тысяч суайчыннікаў. Некаторыя з цягам часу вырашаюць вярнуцца. **Стар. 2**

Запатрабаваны чытачом

Вольга Кісялёва

У краіне ў мінулым годзе было выдадзена дванаццаць тысяч найменняў кніг

Міністр інфармацыі Уладзімір Русакевіч лічыць, што вызначылася ўстойлівая тэндэнцыя да павелічэння ліку кніг і брашур, якія выдаюцца ў краіне. Як адзначыў міністр, паказчык мінулага года — лепшы на ўсёй постсавецкай прасторы, які павінны абавязкова захавацца ў 2007 годзе. “Кожны дзень мы выдаем ад двух да чатырох новых кніг рознай тэматыкі, прычым такія паказчыкі заснаваны толькі на запатрабаванасці літаратуры”, — засведчыў Уладзімір Русакевіч. Сёння ў рэспубліцы зарэгістравана звыш за пяцьсот выдавецкіх арганізацый розных форм уласнасці. З іх толькі шэсць — дзяржаўныя. Па дзяржаўнаму ў мінулым годзе выдавецтвамі Міністэрства інфармацыі было выпушчана 150 найменняў літаратуры.

Назад дадому

Кацярына Немагай

Штогод на пастаяннае месца жыхарства ў іншыя дзяржавы выязджаюць ад васьмі да дзесяці тысяч суайчыннікаў. Некаторыя з цягам часу вырашаюць вярнуцца. У дэпартаменце па грамадзянству і міграцыі Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі распрацавалі праект дзяржаўнай праграмы аб развіцці супрацоўніцтва з суайчыннікамі за мяжой да 2010 года. Важнае месца ў ім займае пункт аб стварэнні механізму вяртання суайчыннікаў на гістарычную радзіму. Як бачыцца распрацоўшчыкам праграмы, значную ролю адыграюць Міністэрства замежных спраў і апарат Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Беларусі. Першы намеснік дэпартаменту

па грамадзянству і міграцыі МУС Аляксей Бягун заўважыў падчас размовы, што для этнічных беларусаў у параўнанні з іншымі мігрантамі праектам праграмы прадугледжаны пэўныя палёгкі пры працаўладкаванні, падаткаабкладанні, атрыманні пенсіі. У апошні час больш прыметным стала вяртанне былых грамадзян у рэспубліку. Суайчыннікі прыязджаюць у асноўным з Расіі, Украіны і Казахстана. Шмат хто вяртаецца з Ізраіля. Усяго рэгіструецца да двухсот такіх заяў штогод.

Справа кліча ў дарогу

Эстонцы пачалі часцей ездзіць у Беларусь

Дэлегацыя дзелавых колаў з Эстоніі падчас сустрэчы з адміністрацыяй свабоднай эканамічнай зоны “Віцебск”

Марыя Агафонава

У апошні час, сапраўды павялічылася колькасць эстонцаў, якія наведваюць Беларусь. Калі ў 2004 годзе беларускае консульства ў Таліне аформіла дзесяць тысяч віз, то ў 2006-м — больш за дванаццаць. Аб гэтым паведаміў консул Аляксандр Астроўск. Пры гэтым ён адзначыў змены ў структуры віз — павялічваецца колькасць турыстычных і дзела-

вых. Так, летась у Беларусі пабывалі амаль чатыры тысячы эстонскіх турыстаў. Амаль дзве тысячы прадпрымальнікаў наведвалі рэспубліку з дзелавымі мэтамі.

Нельга не адзначыць, што папулярнасць турыстычных магчымасцяў Беларусі сярод эстонцаў паспрыяў шэраг мерапрыемстваў, праведзеных генеральным консульствам. Так, у маі мінулага года ў Таліне прайшоў першы беларуска-эстонскі семінар па пытаннях

турызму. У ім прымалі ўдзел прадстаўнікі сямі буйных беларускіх турыстычных кампаній, мінскай гасцініцы “Арбіта” і санаторыя “Белоруссия” ў Юрмале, з эстонскага боку — супрацоўнікі турыстычнага аддзела мэрыі Таліна, Саюза турыстычных фірм Эстоніі і кіраўнікі семнаццаці мясцовых турыстычных кампаній.

Аляксандр Астроўскі асабліва адзначае цікавасць з эстонскага боку да ўзаемадзеяння ў сферы

бізнесу. У прыватнасці, у мінулым годзе адбыўся візіт у Талін прадстаўнікоў Беларускай гандлёва-прамысловай палаты, свабодных эканамічных зон “Мінск” і “Віцебск” і дванаццаці прадпрыемстваў.

Намер мясцовых прадпрымальнікаў сустрэцца з беларускімі калегамі тады быў такім вялікім, што зала Эстонскай гандлёва-прамысловай палаты не змагла ўмясціць усіх жадаючых.

Паэзія ў малдаўскім гучанні

Андрэй Гусін

У Кішынёве будзе выдадзена Анталогія беларускай паэзіі

Плануецца, што Анталогія выйдзе на малдаўскай мове ў двух тамах. У склад рэдкалегіі з малдаўскага боку ўключаны паэт і пісьменнік Аляксандр Сучэвяну, а з беларускага — вядомы

паэт і празаік Уладзімір Скарыйкін, які быў адным з перакладчыкаў і складальнікаў Анталогіі малдаўскай паэзіі ў перакладзе на беларускую мову.

Тады гэтая кніга была выдадзена пры садзейнічванні Пасольства Рэспублікі Беларусь у Малдове, Упаўнаважанага (раней — Камітэта) па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, Дэпартаменту міжэтнічных адносінаў Малдовы.

Захапленне пасла

Пасол Ізраіля ў Беларусі Зееў Бен-Ар’е пераклаў на іўрыт аповяданні Васіля Быкава “Бедныя людзі” і “Вочная стаўка”

Дыпламат ужо на працягу многіх гадоў займаецца перакладамі, але з твораў Быкава працаваў упершыню. Дарэчы, да яго раней ніхто не перакла-

даў на іўрыт аповяданні вядомага беларускага пісьменніка. Яшчэ да канца студзеня творы павінны з’явіцца ў ізраільскіх часопісах. Аповяданне “Бедныя людзі” будзе надрукавана ў часопісе Асацыяцыі ізраільскіх пісьменнікаў “Таг”, а “Вочная стаўка” — у літаратурным альманаху “Мознаем”.

Падарунак ад Яраслава Хомчанкі

Мсціслаўскі гісторыка-археалагічны музей папоўніўся каштоўнай калекцыяй экспанатаў XVII–XIX стагоддзяў. Яе падарыў музею дзевяцікласнік Яраслаў Хомчанка.

Сяргей Кулягін

Як адзначыла галоўны захавальнік музея Алена Калмыкова, калекцыя ўражае гістарычнай каштоўнасцю і мноствам знаходак. Між іншым, будучыя экспанаты былі знойдзены юным археолагам у асноўным на ўласным прысядзібным участку, які размешчаны паблізу Мазолаўскага гарадзішча ранняга жалезнага веку. Кожная падараваная Яраславам рэч, а іх больш за трыццаць, па-свойму цікавая. Найбольш каштоўныя з іх — бронзавыя пярсцёнкі (XVII–XIX стагоддзі), каталіц-

кі медальён з выявай святых, літы абразок са святымі Барысам і Глебам, ажурны металічны грабенчык (XVIII–XIX стагоддзі) і іншыя. У сабранай падлеткам калекцыі таксама ёсць старажытныя кафельныя пліткі, пражкі, гузікі і манеты — ад даўніх да савецкіх часоў.

Цікава, што сваю калекцыю дзевяцікласнік падарыў праз некалькі дзён пасля знаёмства з экспазіцыяй музея падчас школьнай экскурсіі. Па словах Яраслава Хомчанкі, ён быў уражаны ўбачаным і прыняў рашэнне перадаць сваю калекцыю ў музей. Сам юнак марыць паступіць пасля за-

канчэння школы ў Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Аркадзя Куляшова на гістарычны факультэт і стаць археолагам.

Экспазіцыя музея ў асноўным і сфарміравана за кошт падобных ахвяраванняў. Да прыкладу, шлем заходне-еўрапейскага рыцара канца XV стагоддзя, адзіны, які захаваўся ў Беларусі, таксама знойдзены і падараны музею мясцовым жыхаром. Дарэчы, у мінулым годзе музей папоўніўся пяцідзiesiąцію пяцію старажытнымі рэчамі. А ўсяго ў фондзе налічваецца каля дванаццаці тысяч рарытэтаў.

У Клецку, як у Амстэрдаме

Адзін з самых старажытных гарадоў Беларусі сёлета адсвяткуе сваё 880-годдзе. А менавіта пераможная бітва пад Клецкам у 1506-м годзе канчаткова спыніла навалу крымскіх татар, якія маглі зруйнаваць Еўропу

Пачатак на стар. 1.

Доўгі час Клецк быў адметны і сваім ветраком. Збудаваны ў 1920 годзе ў вёсцы Заляшаны, у 1980 — перанесены да райцэнтра, адрэстаўраваны.

Прагульваючыся па Клецку, нельга не заўважыць... веласіпедыстаў. Мабыць, ні ў адным гарадку Беларусі няма іх у такой колькасці, як тут. Некаторыя з прыезджых і турыстаў шчыра здзіўляюцца: “Вы тут як у Кітаі. Ці ў Амстэрдаме...”

Сучасны цэнтр горада — з магазінамі, рынкамі, адміністрацыйнымі будынкамі, царквой, поштай, музеем, гасцініцай — амаль незаўважна “ператвараецца” ў “калыску” жывога мінулага Клецка — “перыферыю”. Там, на ціхіх прыбраных вулачках, годна, па-шляхецкаму вытанчана, жывуць старыя, у “вопратцы” тагачаснай моды дамы; ёсць і каменны брук, і барочныя архітэктурныя збудаванні... Нават паветра тут нібы сумее аб страчным часе.

Раней у Клецку жыло шмат яўрэяў, была нават вышэйшая школа равінаў, пабудаваная на мяжы XIX — XX стагоддзяў. Цяпер гэты прамавугольны аднапавярховы будынак з рысамі стылю мадэрн часткова выкарыстоўваецца як магазін.

Іншыя прадстаўнікі гэтага ж стылю — казармы, якія былі збудаваны напачатку XX стагоддзя з дрэва, цэглы і бутавлага каменю для кавалерыйскага гарнізона. З часоў эпохі барока ў архітэктуры Клецка ацалелі кляштар дамініканцаў, збудаваны ў 1683 годзе. З культурных пабудоў уцалела Пакроўская царква.

У Клецку знаходзіцца таксама дзяржаўны гісторыка-этнаграфічны музей, у якім захоўваюцца унікальныя экспанаты, дакументы, рэчы з “каменных часоў”. Супрацоўнікі музея прапануюць турыстам пазнаёміцца з экспанатамі, якія размяшчаюцца ў шасці тэматычных залах: “Далёкае мінулае”, “Рэвалюцыйныя падзеі 1905 — 1939 гг.”, “Вялікая Айчынная вайна”, “Сучаснасць”, “Этнаграфія”, “Выставачная зала”. Упершыню наведаўшы музей, вас не пакіне адчуванне, што вы здзейснілі захапляючае падарожжа па гістарычных эпохах, адкрыўшы для сябе шмат таямніц і скарбонак клецкай гісторыі.

Клецк, невялікі горад Мінскай вобласці, па-сапраўднаму вялікі сваім мінулым. Пабываўшы тут, абавязкова адчуеш: спатканне з гісторыяй адбылося.

Горад Клецк і яго жыхары сёння

Малюнак ды казка

Адам Мальдзіс

Выстава Вольгі Караткевіч, настаўніцы з Астравеччыны, усебакова адоранай асобы — біёлага па прафесіі, мастака і пісьменніцы па прызванні, педагога па жыцці, праходзіла ў Мінску ўжо ў чацвёрты раз. Першыя тры былі нязвычайныя па спосабу выканання твораў: ролю фарбаў выконвалі кавалачкі з футраў жывёлін. Таму, ідучы на чацвёртую, прыхільнікі таленту спадарыні Вольгі таксама настройваліся на тое, што пабачаць нешта падобнае. І былі здзіўлены, а некаторыя і расчараваны, бо на сценах іх чакалі ўжо акварэльныя малюнкi, пад кожным з якіх была меншая або большая беларуская казка. Сюжэты былі розныя, вясёлыя і роздумныя, але абавязкова аптымістычныя і павучальныя, з нечаканай развязкай. І, самае галоўнае, арыгінальныя. Нямала перачытаўшы, маю права сцвярджаць: у Беларусі так казачкі, ды

яшчэ каб адначасова прадстаўляць іх у колерах, не піша ніхто. Малюнак і верш — гэта ўжо было: вядомая мастачка Нэлі Шчасная падарыла, абдымаючы геранію выставы, свой мініяльбом. Але вершы для яго пісаў

Цяпер Вольга Караткевіч устанаўлівае сувязі з грэчаскай мастачкай, якая таксама спалучае малюнак з тэкстам, дамаўляецца аб перакладзе сваіх казак на англійскую мову (а потым, можа, будзе і грэчаскі пераклад). Значыць, з’ява, якую мы пабачылі на выставе, становіцца ўсё больш папулярнай тэндэнцыяй, калі мастак сам дапаўняе сваю выяву ўласным праявістым або вершаваным тэкстам. Або наадварот, ілюструе яго.

іншы аўтар, Уладзімір Лобач.

— Вось як бывае, — уздыхнула спадарыня Шчасная, звяртаючыся з віншаваннем да Вольгі Караткевіч. — Ты руская па паходжанню (нарадзілася і вырасла мастачка на Далёкім Усходзе, беларускую мову вывучыла, калі пераехала на радзіму мужа, ста-

ла пісаць на ёй казкі для дзяцей. *Заўв. аўтара*), а пішаш па-беларуску. А я, беларуска, гавару тут па-руску, таму што вырасла ў Расіі ды Сярэдняй Азіі. А можа яно і добра — такое дзвюхмоўе. — Напэўна добра, — я ўмя-

куль ён родам?

— З Рагачоўшчыны.

— Значыць, з Падняпроўя... Тады можа і радня. Не блізкая, дык далёкая, генетычная.

— Або духоўная, — пагадзілася спадарыня Вольга. — Бы-

вае ж такое! Глянула я на кніжку грэчаскай мастачкі Васа Псаракі — нядаўна ў Мінску адбылася яе выстава — “Падарожжа ў краіну сямі чараўніц” — і нешта цёплае агарнула: у мяне ж таксама ёсць казка пад такой назвай!

Цяпер Вольга Караткевіч устанаўлівае сувязі з грэчаскай

мастачкай, якая таксама спалучае малюнак з тэкстам, дамаўляецца аб перакладзе сваіх казак на англійскую мову (а потым, можа, будзе і грэчаскі пераклад). Значыць, з’ява, якую мы пабачылі на выставе, становіцца ўсё больш папулярнай тэндэнцыяй, калі мастак сам дапаўняе сваю выяву ўласным праявістым або вершаваным тэкстам. Або наадварот, ілюструе яго.

Дадам, што выступоўцы на адкрыцці выставы — мастакі, літаратары, біёлагі — ахарактарызаваў яе як арыгінальную з’яву. Згадвалі і пра тое, што Вольга Караткевіч разам са сваім сынам атрымалі нядаўна на конкурсе ў Маскве прэстыжную прэмію, і пра тое, што прэмію нядаўна атрымала ў Мінску яе... п’еса. Сапраўды караткевічаўская шматграннасць!

Здаецца мне, што Вольга Караткевіч яшчэ не раз здзівіць сваіх глядачоў і чытачоў нечаканымі мастацкімі асэнсаванымі нашым жыццём.

Карнавал па-сапраўднаму

Ад Калядаў і да Масленіцы — перыяд весялосці, гульняў, ігрышчаў і абрадавых карагодаў

Юлія Карчміт

У гэты час разыгрываліся невялікія сцэнка, усё разам гэта нагадвала карнавал. Удзельнікі гульняў і забаў апраналі вывернуты мехам вонкі кажух, на твар была надзета маска і рогі. “Каза” выпрошвала “пачастунак” і імітавала “смерць”, падаючы на падлогу. Пераапануты “доктар” спрабаваў “лячыць” яе, пры гэтым ён тлумачыў, што ажывіць “казу” могуць толькі шчодрыя дарункі. Атрымаўшы іх, гаспадарам жадалі дабрабыту, а з вуснаў пераапанутых у абрадавыя маскі і касцюмы пажаданні гучалі магічна. Быў сярод іх “чорт”, які ахоўваў (так, так!) ад паскудзды па прынцыпу “замышчэння”. “Жораў”, па ўсходнеславянскай традыцыі, — цудоўная птушка, якая валодае асаблівай, амаль чароўнай сілай. З ёй і сёння звязаны павер’і аб дабрабыце сям’і і хаты. Абавязковым было пераапананне мужчын у жанчын. Тут былі і штучныя косы

Абрадавыя пераапананні на “Віцебскіх калядаках”

з бантамі, хусткі, спадніцы да падлогі, каралі, завушніцы, размаляваныя шчокі пад чырвань, какетлівая хада, і “тонкія” галасы. Былі сярод пераапанутых і “цыгане”

— тут тое ж пераапананне, бубны, карты ў руках, песні і спроба (жартоўная) што-небудзь сцягнуць, так што гаспадарам за “цыганкамі” патрэбна было вока ды вока мець.

Карнавал — гэта спецыяльная вопратка, паводзіны і мова. Усё гэта весяліла, здзіўляла, радала сваёй непадобнасцю і супрацьпастаўлялася звычайным нормам паводзі-

наў. Маска і пераапананне вызвалі ад умоўнасцяў, але не давалі поўнай свабоды: той, хто надзяваў маску, павінен быў прытрымлівацца ролі, яе сэнсу.

Дзіцячая чытанка

Урокі дзеда Усёведа

Прывітанне, мае дарагія хлопчыкі і дзяўчаткі!
Сёння я прапаную вам урок “**Будынак, двор, сядзіба**”

Які бывае дом

Драўляны — драўляны.

Цагляны — кирпичны.

Блочны — блочны.

Панельны — панельны.

Элементы дома

Падмурак — фундамент.

Зруб — сруб.

Дах — крыша, кровля.

Гара, гарышча (у нежылым памяшканні — вышкі) — чердак.

Комін — труба.

Акно (вокны) — акно (окна).

Пад’езд — пад’езд.

Дзверы (толькі ў мн. ліку) — дзверь.

Ганак — крыльцо.

Прыступкі — ступенькі.

Парэнчы — перила.

Веранда — веранда.

Паддашак — мансарда.

Што каля хаты

Двор, панадворак — двор.

Дзядзінец — большой двор.

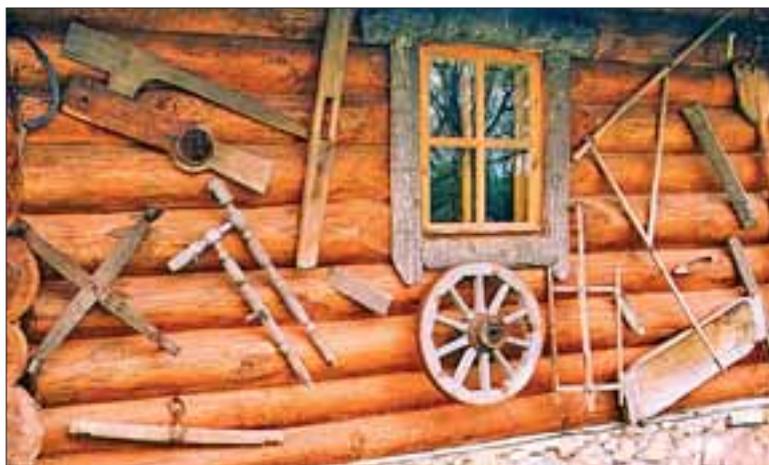
Склеп — погреб.

Плот — забор из жердей.
Паркан, тын — забор из бревен.
Штыкетнік, шчыкетнік — забор из досок.
Частакол — забор из кольев.
Агароджа — ограда.
Вароты — ворота.
Брама — ворота, крытые сверху.
Брамка, веснічкі — калитка.
Студня, калодзеж — колодець.
Гараж — гараж.
Будка — будка.
Хлеў — сарай для скота.
Пуня — сарай для сена.
Павець — сарай для дров.
Вазоўня — сарай для повозок.

Падкрэсліце словы, якія вы сустрапі ў першыню, складзіце з імі сказы.

Для дапытлівых

Раней беларусы, якія збіраліся будаваць для сябе новую хату, улічвалі ўсё багацце прыкмет, павер’яў, звычайў, абрадавых дзеянняў, звязаных з гэтай справай. Некаторыя і па сёння так ці інакш

Сялянская хата ў Музеі матэрыяльнай культуры “Дудуткі”

іх прытрымліваюцца.

Будаўніцтва пачыналася з выбару месца і адпаведных матэрыялаў. Дрэва на будоўлю, лічылася, лепш за ўсё ссякаць тады, калі месяц знаходзіцца ў сваёй апошняй квадра, — тады яно будзе трывалае. Самымі спрыяльнымі месяцамі для нарыхтоўкі драўніны лічыліся сакавік і красавік, таму што веснавы сок рабіў дрэва мацнейшым.

Ніколі не бралі на будаўніц-

тва рыплівае дрэва (бо ў збудаванай з яго хаце людзі могуць часта паміраць ці заходзіцца ад кашлю), вывернутае непагодаю (бо яго чорт для сябе вывернуў і разам з дрэвам можа перасяліцца ў новую хату).

Існавала шмат спосабаў, магических прыёмаў, якімі карысталіся пры выбары месца пад хату. Так, аблюбаваўшы нейкую мясціну, ставілі там чыгунок з павуком: калі за ноч ён пачынаў “ткаць кросны”, то лічылася, што месца добрае.

Шырока бытаваў звычай пры заснаванні хаты класці пад вугал манеты, кавалкі хлеба ці сыру, часам галаву пеўня, што было ахвяраваннем дамавіку. Быў звычай пад усе чатыры вуглы класці кавалачак ладану, пасвячоныя зёлкі ці хвойныя галіны, каб засцерагчы дом ад перуноў.

Дом збудаваны, наступаў час перасялення. Тут таксама было шмат прыкмет і абрадавых дзеянняў.

Але гэта ўжо другі аповед. На сёння ж усё. Да пабачэння.

Ваш дзед Усёвед.

Анонс

Нацыянальныя выставы за мяжой у 2007 годзе

У лютым

Беларуская экспазіцыя на выставе “Краснаярскі прамысловы тыдзень” (г. Краснаярск, РФ)

У красавіку

Беларуская экспазіцыя на 17-м міжнародным кірмашы “Vietnam

Ехро 2007” (г. Ханой, В’етнам)

Беларуская экспазіцыя на Гановерскім прамысловым кірмашы (Гановер, ФРГ)

У маі

Нацыянальная выстава “Беларусь-2007” (г. Валгаград, РФ)

Заснавальнік:
Рэдакцыя газеты «СБ»
Рэдактар
Віктар Харкоў

Адрас:
пр. Незалежнасці, 44,
Мінск, 220005
Тэлефон рэдакцыі:
+375 17 288-12-80;
факс: +375 17 288-12-80

Бюро па рэкламе:
Тэл. +375 17 290-60-11
E-mail: golas_radzimy@tut.by
Газета надрукавана ў
Рэспубліканскім
унітарным

прадпрыемстве
«Выдавецтва
«Беларускі Дом друку»
Аб’ём выдання: 1 друк. арк.
Тыраж: 2000
Заказ: 73А

Плаціцы рэдакцыі і аўтараў,
матэрыялы якіх друкуюцца
на старонках “Голасу
Радзімы”, могуць
не супадаць.
© “Голас Радзімы”, 2007